

"En perforering av svensk tryckfrihet i andra staters tjänst - nästa vecka kommer lagförslaget"

Publicerad 2016-09-08 12:19

KRÖNIKA - av Nils Funcke, yttrandefrihetsexpert och adjunkt i medierätt vid JMK

"Den nuvarande svenska positionen i fråga om internationellt rättsligt bistånd kan inte anses vara i fas med utvecklingen inom EU".

Det skriver **Mediegrundlagskommittén** i det betänkande (SOU 2016:58) som blir offentligt när det överlämnas till regeringen i nästa vecka.

Utredningen effekter regeringens mycket ihärdiga och distinkta beställning av förslag som ska göra det lättare för Sverige att bistå andra länder med utredningar även i fall som omfattas av yttrandefrihetsgrundlagarnas reglering.

Redan tidigare har riksdagen beslutat om ändringar som underlättar för att bistå andra länder. På förslag från Yttrandefrihetskommittén begränsades yttrandefrihetsgrundlagarnas tillämpningsområde.

Genom att undanta skrifter tryckta i Sverige som enbart sänds till adressater i andra länder från skyddet av tryckfrihetsförordningen vidgades möjligheterna att tillgodose andra staters begäran om bistånd för att till exempel genomföra husrannsakan och hålla förhör. Samtidigt beskas meddelarskyddet för personer som lämnar uppgifter till utländska korrespondenter verksamma i Sverige.

I **synnerhet urlakningen** av korrespondensskyddet försvagar skyddet för oppositionella i exil. Samtidigt minskar Sveriges möjligheter, trovärdighet, att hävda samma rätt för svenska korrespondenter utomlands.

Förändringarna innebär att tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen inte längre utgör ett hinder mot att bistå utländska makter i vissa fall.

Problemet är inte att Sverige inte går i takt med EU utan att rättsordningen i EU inte är i fas med den svenska regleringen. Lite stolthet och sturskhet skulle inte skada för att upprätthålla den deklaration Sverige avgav vid EU-inträdet. Nu väntar plattläggning istället.

"**Övervägande skäl talar för att** välja en mer allmänt hållen regleringsmodell ... denna ger större möjligheter att anpassa den nationella regleringen till den pågående EU-rättsliga utvecklingen."

Mediegrundlagskommittén föreslår att det införs ytterligare en så kallad delegationsregel i TF/YGL. Istället för bestämmelserna i grundlagarna gäller "vad som föreskrivs i lag".

Visserligen heter det att "bistånd får inte lämnas i strid med svenska allmänna rättsprinciper på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området" men vad som ska anses utgöra en rättsprincip kan förändras med ett enkelt riksdagsbeslut.

Redan i kommitténs förslag till lag begränsas vad som ska räknas som rättsprinciper. Bland annat det som kommittén i andra delar av betänkandet och lagstiftaren av tradition betraktat som grundprinciperna i yttrandefrihetsregleringen ingår den särskilda rättegångsordningen.

I ett **tryck- och yttrandefrihetsmål** är Justitiekanslern exklusiv åklagare och prövningen sker som regel med medverkan av en jury. Såväl JK som juryn har att beakta den särskilda instruktion som finns i tryckfrihetsförordningen för att säkerställa yttrandefriheten. De ska hellre fria än fälla och mer se till syftet med ett yttrande är ordovallet och ständigt ha i åtanke yttrandefrihetens betydelse för demokratin.

För fällande utslag krävs kvalificerad majoritet i juryn och ett friande utslag av juryn kan inte överklagas.

Denna grundbult i regleringen ska enligt kommittén i fortsättningen inte kunna åberopas för att avvisa propåer från andra stater om rättsligt bistånd.

Processordningen med juryprövning som historiskt visat sig gagna yttrandefriheten till exempel under andra världskriget vill kommittén ersätta med "att den utländska processordningen minst ska uppfylla de krav som kan anses följa av Europakonventionen".

Visserligen borgar ger det för en god rättssäkerheten men att hävda något annat än att det innebär en dramatisk sänkning av skyddet för yttrandefriheten är bondfångeri. Frågan bör ställas vad kommittén menar med "minst ska uppfylla".

En annan central del i regleringen som faller i kommitténs förslag är preskriptionstiden. Ett yttrande i till exempel en periodisk skrift eller en radiosändning kan inte åtalas sex månader efter utgivningen respektive sändningen. De korta preskriptionstiderna är till för att upprätthålla värdet och betydelsen av ensamansvaret och att ett yttrande ska bedömas av sin samtid.

Kommittén tummar på tidsfristerna och menar att även framställningar från utländska stater som görs efter att ett yttrande preskriberats enligt TF/YGL ska kunna tillgodoses. Enligt motivtexten får tiden inte "påtagligt" överstiga de preskriptionstider som gäller i TF/YGL. Frågan är vad kommittén menar med "påtagligt"?

Visserligen fastslår kommittén att bland annat censurförbudet och meddelarfriheten utgör allmänna rättsgrundsatser som det inte ska tummas på när det gäller att ge rättsligt bistånd. Men kommittén väljer att - istället för en detaljerad reglering i TF/YGL - införa en allmänt hållen delegationsregel och lägga detaljerna i lag.

Ska en begränsning av grundläggande rättsprinciper överhuvudtaget komma ifråga ska det ske i grundlag. Det innebär i vart fall en broms för tvära kast och ändringar av en pressad regering/riksdag. Rättigheter och begränsningarna av dem ska som våra grundlagsfäder uttryckte det "äga all den fullkomliga trygghet, som en orygglig grundlag medför".

Kommittén menar att utan de föreslagna undantagen kan i princip inget rättsligt bistånd beviljas i fall där yttrandefrihetsgrundlagarna gäller. Det framställs mellan raderna som ett bekymmer och visst kan det leda till irritation hos utländska makter. Men det bör inte ses som ett problem utan som en möjlighet att stärka yttrandefriheten internationellt.

Frågan är hur stort problemet är eller om det ens är ett problem. Av betänkandet går det i varje fall inte att se att det är ett reellt problem i relationen med andra stater. Det saknas helt enkelt en problembild utan framstår mest som en teoretisk exercis med paragrafer.

Något rättsligt bistånd i fall där yttrandefrihetsrättsliga regleringen aktualiserats har aldrig beviljats. Så bör det också förbli.

Införandet av ett allmänt undantag i TF/YGL för att kunna bistå andra stater är dessvärre inte det enda exemplet på hur bestämmer utmönstras ur grundlagarna. Kommittén vill även införa en delegationsregel för databaser. Bestämmelsen är tänkt att stänga databaser som till exempel Lexbase men i sin luddighet träffar den och användas även mot andra verksamheter.

Kommitténs förslag perforerar tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen ytterligare. Ingen vacker present till en i huvudsak ännu vital 250-åring som firas och prisas detta jubelår.

[red@dagensjuridik.se \(mailto:red@dagensjuridik.se\)](mailto:red@dagensjuridik.se)

Skriv ny kommentar

Ditt namn: *

E-post: *

Innehållet i detta fält är privat och kommer inte att visas publikt.

Länk:

Kommentar: *

Jag godkänner [villkor för kommentarer \(/2016/09/nils-funcke-kronika-1#comments-terms-of-use-1\)](#)

Uppdatera mig när nya kommentarer tillkommer

Förhandsgranska

<http://adserver.adtech.de/?adlink|868|5717134|0|16|AdId=-3;BnId=0;itime=342278831;>